

Mátrasz?l?s – Szent Erzsébet-templom

2009 október 15. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

A Zagyva menti f?út Pásztóra bevezet? keresztez?désével szemközt nyílik a mátrasz?l?si beköt?út. Hosszú utcás, erd?s hegylábra felfutó, ma közel kétezer lakosú településen haladunk végig a nyugati faluszélen lév? katolikus templomhoz.
A beszél? nev? Sz?l?sr?l 1345-ben kelt az els? ismert írott híradás; a község ekkor a Nógrádban ?sbirtokos Kacsics nemzetség tulajdona, nevezetesen Illés fiaié: Dénesé és Benedeké. 1439-ben a Szécsényiek a földesurai, 1598-ban Rákóczi Zsigmond – a kés?bbi erdélyi fejedelem – kezén van, ahol 1633–34-ben 17 jobbágyporta után szed adót a váci aga. A török hódoltság után (1720-ban) 25 magyar háztartást írtak össze a faluban.
A település római katolikus templomának faragott k?b?l épült, vaskos, ódon tornya messzir?l látható. E toronynak nemcsak a külleme ragadja meg a tekintetet, de az épület szerkezetében elfoglalt helye is, az tudniillik, hogy a középkori eredet? egyház keleti oldalán áll, márpedig a templomépítésnek egészen az újkorig érvényes, alapvet? szakrális szabálya volt a keletelés, azaz a szentély keleti irányba tájolása. A középkorban tehát a tornyot – vagy toronypárt – törvényszer?en a hajó nyugati végéhez kellett kapcsolni.
A mátrasz?l?si torony a bejárata felett olvasható felirat tanúsága szerint 1864-ben épült, igaz, roppant archaikus stílusban. Csak a templombels?be lépve válik láthatóvá, hogy a hosszú hajóhoz gótikus diadalívvel csatlakozó szentély keleti harántfala elt?nik a négyszöglet? toronyfal szövetében. A nyolcsszög három oldalával záródó apszist csúcsíves, k?bordás keresztboltozat borítja. A szerkesztés szabálytalanságát a déli oldalon nyíló széles ablak magyarázza. Ez az aszimmetrikus boltozás is a sz?l?si templom nem messzi található társát idézi emlékezetünkbe: a gömöri Rimabánya egykorú egyházának nemcsak a szentélyboltozása ugyanilyen, de ott is hasonló helyzetben áll az újkorban épült torony (vö.: Magyar Nemzet, 2003. március 1.).
A sz?l?si plébániatemplom több szakaszban épült. A különböz? stílusú részletek: a korai csúcsíves bejárattól az 1520 körüli formájú, címerpajzsos zárókövekig a XIV. és a XVI. század közé teszik a gótikus korszakot, ám a legutóbbi falkutatás feltárta a legels? építési periódust bizonyító román stílusú tölcsérablakokat is a déli hajófalban, a bejárat közelében. Az 1884. évi renováláskor a mészréteg alól el?került felirat szerint 1611-ben, Sz?l?sy Benedek plébánossága idején építették újjá a templomot, cintermében – a sekrestye mellett – akkor még megvolt a régi csontház. 1778-ban barokk ízlésben b?vítették, majd az említett toronyépítés után, 1926-ban toldották hozzá a nyugati el?csarnokot.
Középkori falfestményei az 1971-ben befejezett m?emléki helyreállítás során bontakoztak ki. Legérdekesebb közülük a Krisztust a pokol tornácán ábrázoló freskó: a Megváltó jókora keresztet emel az el?tte térdepl? nyolc imádkozó figura fölé, akiknek a háta mögött félelmetes, állattest?, egyszarvú, patás ördögalak ágaskodik. A hajó déli oldalán két férfi szent arca és Veronika kend?je látható, mellettük egy ünnepélyesen szép Köpönyeges Mária alakjával.
A templom patrónusa 1669-ig a Megváltó volt, ekkor ajánlották a hívek egyházukat Szent Erzsébet oltalmába. Az 1691 el?tt készült értékes faragású f?oltár fára festett képe a véd?szent irgalmas cselekedeteit ábrázolja. Az 1235 pünkösdjén szentté avatott Árpád-házi királylány emlékét idézi a templom e napokban tartott évi búcsúja, valamint a hazánkban nagyon kedvelt Erzsébet nevet visel?k névünnepe.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló